

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput X. Nec licitum est occidere injustum invasorem honoris & famæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

lum esse succumbendi alienæ libidini cum animæ dispendio. 2°. jacturam virginitatis esse jacturam boni pretiosissimi, multis opibus præstantioris, imò quod pudicæ virgines tantum astant, ut mori malint, quam fœdari. Unde sanctæ quædam virgines leguntur se ipsas occidisse, vel occidi permisisse, ne fœdarentur.

96 Verùm etiã rationes istas Augustinus non ignoraverit, eas sufficientes esse non credit, sed velut insufficientes, legique divinæ non congruentes refutavit.

Ad primam ergo respondeo, ad cavendum incertum peccatum futurum, non esse nunc committendum peccatum certum. *Quis enim ira despiat (ait Augustinus citato cap. 25.) ut dicat: Jam nunc peccemus, ne postea forte peccemus; jam nunc perpetremus homicidium, ne forte postea incidamus in adulterium? Nonne si tantum dominatur iniquitas, ut non innocentia, sed potius peccata eligantur, satis est incertum de futuro adulterium, quam certum de presenti homicidium? Ceterum absit à mente christiana, qua in Deo suo fidit, in eoque spe posita, ejus adjutorio nititur; absit (inquam) ut mens talis quibuslibet carnis voluptatibus ad consensum turpitudinis cedat, &c.*

97 Ad secundam rationem responder Augustinus supra, jacturam virginitatis corporis, salvâ virginitate mentis, non esse tantum bonum, propter cujus defensionem liceat se vel alium interficere. Nec refert quòd aliqua mactentur mori, quam corpore fœdari. Quia hoc secundum ordinem amoris non maluerunt, nisi illæ quæ Martyres castitatis, Deo interius jubente, esse voluerunt. Alias enim virgo profusus potest, adulterari non potest; ubicumque virgo Dei est, templum Dei est, inquit Ambrosius l. 2. de virginibus.

98 Instabis, idem Ambrosius l. 3. officior. dicit, quòd periculum pudoris bonis feminis morte gravius est. Augustinus quoque l. 1. de lib. arb. c. 5. *Multo immanius est, invitum hominem stuprum perpeti, quam eum, à quo vis illa inferitur, ab illo cui conatur inferre, interfici.*

Respondeo Ambrosii sensum esse, quòd bonis feminis gravius sit expositas esse periculo formalis stupri, quam mortis corporalis. Augustinum verò eatenus dicere, quòd immanius sit invitum hominem stuprum pati, &c. quatenus stuprator violentus magis voluntariè stuprat, quam ab ipso vim patiens, ipsum voluntariè occidat: hoc enim non prorsus voluntariè facit, sed ex necessitate pudicitiam tuendi; stuprator autem sine ullâ necessitate stuprat. Deinde si unum altero immanius sit: utrumque ergo immane illicitumque.

CAPUT X.

Nec licitam est occidere injustum invasorem honoris & fame.

99 Sæpius miratus sum Casuistas illos qui in Scæteris haberi volunt benigni, seseque invicem benignos & humanos appellant; sibi ve-

rò contradicentes, austeros, severitas, rigoritas, &c. in hoc genere (homicidii utique) adeò severos rigoritasque esse (ut barbaro ipsorum vocabulo utar) ut etiam crudeles appellari posse videantur, dum omnis velut humanitatis oblii, tam crudeliter permittunt modum defendendi, non solum vitam & pudicitiam, sed & fallaces divitiæ, & mundanum honorem, per occisionem hominis ad imaginem Dei creati, Christique sanguine redempti, qui statim atque animam occisus exhalaverit, ad ignem æternum sit damnandus.

Si Casuista illi seriâ mente pensassent præcepta patientiæ, quæ Christianis injuriam in honore patientibus Salvator in Evangelio tradidit, in eam cecitatem nunquam prolapsi essent, ut dicerent, esse licitum proximo vitam eripere, ut honorem nobis auferat ipse; honorem (inquam) non consistentem nisi in æstimatione hominum, quorum judicia & æstimationes frequentissimè neque habent conformitatem cum recta ratione, neque cum justo judicio Dei. An non indignum est homine Christiano, manus suas intingere in sanguine fratris sui, ad servandam æstimationem & laudes hominum, quas tor Scripturæ documentis jubemur contemnere, & contra gaudere, dum ab ipsis maledicimur & blasphe-mamur? Nunquid opinio ista bellè convenit cum istis Christi præceptis: *Benedicite maledicentibus vobis; & orate pro calumniantibus vos. Et si quis te percusserit in maxillam dexteram, præbe illi & alteram? Matth. 5. Beati estis, cum maledixerint vobis homines, & dixerint omne malum adversum vos mentientes, propter me, gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in caelis. Ibidem. Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab hominibus accipitis, &c.?* Joan. 5.

Similia leguntur in sanctis Patribus. Eusebius, Hieronymi discipulus, in epist. ad Damasum, Episcopum Ostientem, de morte Hieronymi, Magistrum suum sic loquentem inducit: *Gaudete filii mei predilectissimi, cum odit vos mundus; desiderate sufferre contumelias & opprobria ab hominibus: quia beati eritis cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum vos, &c. Unam insurgere in vos totus iste mundus! Scitote quòd de mundo non estis: quomodo si de mundo essetis, mundus quod sum est diligeret. Omne gaudium vestrum existimate, cum multa habetis in saeculo opprobria, & adversitates, scientes quòd fortitudo & patientia ex ipsis oriuntur. Patientia autem perfectum opus habet.*

Ad majorem horum evidentiam, sciendum, quòd duplex honor esse potest in homine: unus radicalis, consistens in excellentia quadam, ratione cujus unus præ alio honorabilis dicitur; & ista excellentia, vel consistit in spiritali bono, v. g. sapientia, prudentia, scientia, virtute, &c. vel in bono corporali, v. g. viribus, valetudine, pulchritudine, divitiis,

&c. Alter formalis consistens in aestimatione hominum, quia unus alteri praefertur ob ejusmodi excellentiam spiritualem, vel corporalem, veram, vel fictam, praefertentiaque ista signo exteriore manifestatur per laudem vel reverentiam ipsi exhibitam.

103 Honor radicalis, consistens in excellentia seu bono spirituali, homini ab homine auferri non potest, nisi velit: & ideo manifestum est quod propter illius defensionem non liceat hominem occidere. Honor vero radicalis, consistens in excellentia quadam, seu bono corporali, certissime bonum est multo minus quam vita, vel certe non majus. Unde si non liceat hominem occidere pro defensione vitae, multo minus licet pro defensione aliorum honorum corporaliū. Quodque non liceat pro defensione divitiarum, constat ex dictis cap. 6. & 7. Quod id etiam non liceat pro defensione pudicitiae corporalis, ostendimus capite precedenti, estque manifesta sententia sancti Augustini. Pro quo igitur corporali bono licitum erit?

104 Quod spectat ad honorem formalem (qui juxta Philosophum non est in honorato, sed in honorante) est bonum nimis fragile, caducum, & secundum se vanum, ut pro ipsa liceat hominem occidere, tantisque expensis (morte scilicet corporali & spirituali fratris) defendere: maxime cum magis obesse soleat, quam prodesse, ipsoque longè utilior & salubrior ut plurimum sit humiliatio, ut probat allata Christi sententia: *Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis?* probat & quotidiana experientia; probavitque ab initio nascentis Ecclesiae: multo quippe plures, & multo facilius fidem amplectebantur, qui in statu erant humili, quam qui in honore. Unde Apostolus 1. Cor. 1. *Videte vocationem vestram (o fideles!) quia non multi sapientes secundum carnem, non multi potentes, non multi nobiles.*

105 Et ratio ipsam probat, quia superbia univocumque adeo profundè impressa est, ut de ipsa gemant Sancti, atque ex ipsis non pauci de via sanctitatis ad viam iniquitatis per ipsam delapsi, finaliter in infernum fuerint precipitati. Superbia verò, seu concupiscentia illius longè fortius & potentius aggreditur homines in honore & gloria, quam in opprobriis & humiliationibus constitutos. Quid enim aliud sunt testimonia reverentiae & aestimationis, quae hominibus ab aliis exhibentur, nisi anima praecipua, quibus eos aggreditur superbia, magna ex parte inermis erga humiliatos & abjectos? Hinc Bernardus epist. 42. *In alto positos non altum sapere, difficile, & omnino inutilitatum est.* Et synchronus, amicusque ipsius, Richardus de S. Victore: *Quantum putas, quam magnum miraculum aestimas, tibi ipsi viscerere, tibi magis magisque displicere, eo praecipue tempore quo incipis veraciter magnus esse, magnisque hominibus apparere? Quia igitur ratione paupertatem di-*

vis praetulit Salvator, praefert Scriptura, praefertunt Patres; eadem ratione humilitas gloriae praefertenda est, statisque humilis statui alto, concilianti honorem & aestimationem hominum. Ideo Pl. 83. dicitur: *Elegi abjectus esse in domo Domini, magis quam habitare in tabernaculis peccatorum.* Quare? *Scit enim homo, quia si se extollere voluerit (cujus periculo valde expositi sunt in alto vel in honore positi) cadet; si se humiliaverit, erigetur.* Et ideo *elegi abjectus ut sublevarer...* *Bona vox, gaudenda vox, eligenda vox:* "Elegi abjici in domo Domini, &c." *Ipsa quidem elegit abjici in domo Domini; sed ille qui invitavit ad convivium, eligentem inferiorem locum vocavit ad superiorem, & dicit illi, ascende, inquit Augustinus enarrat. in illum Psalmum.*

Hinc sequitur 1°. jacturam honoris formalis, secundum se praecise considerati, ab homine Christiano reputari non debere jacturam magnam, imò praefendam esse conservationi ipsius.

2°. christianam non esse occisivam illius defensionem, si consideretur secundum se praecise: cum honor iste magis nocivus sit quam utilis, uti num. 105. ostensum est; nec propter se amari possit: cum amor ipsius, secundum se praecise, sive propter se, superbia sit, ipsumque propter se desiderare, ambitio sit; gaudere de ipsius adeptione, ibi stendo, mera sit vanitas: rectè proinde Stoicus apud Ciceronem dixerit, *gloriae causam nec dignum à sapiente commovendum.*

Sed habemus firmiorem Apostolicum sermonem, quo veritas ista firmatur: *Si adhuc hominibus placerem (ait Apostolus ad Galat. 1.) Christi servus non essem.* Et alibi tam exile & vanum existimat illud bonum, quod in alienis judiciis, saepe falsis, non in eo positum est, cujus bonum dicitur, ut idem Apostolus dignam hanc proferat sententiam: *Mihi autem pro minimo est, ut à vobis judicor.*

Cum Apostolo sentiunt sancti Patres, sicut & sentire debent Christiani omnes: *Reddere quidem cui honorem, honorem, jussi sumus (ait Basilus in reg. breviorib. reg. 36.) querere autem honorem, vetui, cum Dominus dixeris Joan. 5. Quomodo vos potestis credere, qui gloriam ab invicem accipitis, & gloriam quae à solo Deo est non queritis? Ex quibus intelligitur, quod gloriam ab hominibus querere, manifestissimum est argumentum infidelitatis, & animi alieni à cultu Dei, cum Apostolus dicat, si adhuc hominibus placerem, &c.*

Augustinus quoque epist. 118. aliàs 56. hunc finem, quo quispiam vult, vel facit aliquid ne indoctus & hebes putetur ab hominibus, dicit esse nugatorium, inanem, ventosum. Et infra addit, non esse finem miseriae, quamdiu sint officiorum nostrorum in re instabili, v. g. in divitiis, honore, & aliis ejusmodi fluxis rebus collocatur. Lib. 50. homil. hom. 13. *Honor querere te debet, non tu ipsum.* Lib. 83. qq. q. 36. *Cavendum, ne surrepat cupiditas*

placere hominibus, aut per aliqua mirabilia, aut per difficilem continentiam, sive patientiam, aut nomine scientia vel eloquentia. In eo genere est & cupiditas honoris. Contra que omnia proferrantur ea que scripta sunt de laude charitatis, & de inani iactantia, doceatur que quam sit pudendum eis placere, quos nolis imitari. Aut enim boni non sunt; & nihil magnum est à malis laudari. Aut boni sunt; & eos oportet imitari. Sed qui boni sunt, virtute boni sunt; virtus autem non appetit, quod in aliorum hominum potestate est. Qui ergo imitatur bonos, nullius hominis appetit laudem; qui verò malos, non est dignus laude. Lib. de catechil. rud. c. 16. Quid sunt honores seculi, nisi iustus, & vanitas, & ruina periculum? quia sic Scriptura sancta dicit, &c. Et l. 5. de Civit. Dei c. 17. Si peruersitas seculi admitteret, ut honorarios essent qui, que meliores; nec sic pro magno haberi debuit honor humanus: quia nullius est ponderis sumus. Ergone licet occidere pro re, que haberi non debet magna?

III Quæ cum ita sint, consideret homo Christianus, an humanus honor dignus sit; pro cuius defensione homo occidatur; cum ne quidem dignus sit qui secundum se queratur, vel propter se ametur? Item an ratio recta permittat pro fumo, pro vanitate, pro re minima, nugatoria, inani, & ventosa, hominem, ad Dei imaginem creatum, & Christi sanguine redemptum occidere? Certissimè hoc non solum est contra rationem rectam, sed & contra Dei legem, *Non occides*, à cuius generalitate nulli in Scriptura, Conciliis, Patribus excepta legitur tuendi honoris sui, aut contumeliæ alicujus repellendæ causâ. Nec ulli unquam ex Majoribus nostris, seu Doctoribus antiquis, in mentem ista venit exceptio; sicut ne ipsis quidem Principibus vel Magistratibus sæcularibus, quibus aded comperitum semper fuit, fas non esse hominem occidere tuendi honoris sui, vel repellendæ contumeliæ causâ, ut extremo supplicio afficiant id facientes; oppositamque opinionem Covarruvias in Clement. si furiosus p. 3. §. un. n. 4. immoderatam, inhumanam, & Barbarâ potius quam Christianis convenientem, alii (ut Vasquez) gentilem, & à christiana lege prorsus alienam censent.

112 Futile proinde & fallax, imò barbarum & crudele est istud Adversariorum ratiocinium: honor vitæ charior est: ergo sicut pro defensione vitæ, sic pro honoris defensione licitum est hominem occidere. Primò namque quòd ne pro vitæ quidem defensione liceat hominem occidere, supra demonstravimus. Secundò, vitæ servandæ alia subinde via non superest, nisi per eadem invaloris, vitæque semel amissa recuperari non potest: lectis honor amissus, utpote reparabilis auctoritate Judicis, heroicâ belli fortitudine, christianâ virtute, veritatis manifestatione, &c. Tertio, calumniatoris occisione non abstergitur infamiæ labes: cum per eam non probe-

tur falsò vel injustè dicta esse, quæ per calumniam dicta sunt; sed solum quòd calumniatus iniquo animo calumniam tulit. Frequenter autem iniquo animo etiam verè ac justè dicta tolerantur. Quattò, frustra ad defensionem honoris occisio adhibetur invaloris: cum sic reverà apud viros timoratos (præ non timoratis curandos) non defendatur, sed potius deturpetur. Et magis honorabile sit elongare se ab homicidiis, quam illa perpetrare, sub prætextu defendendi honoris. Si enim honor est homini, qui separat se à contentionibus, Prov. 20. pari vel majori ratione honor est illi, qui separat se ab homicidiis. Quintò, per calumniam vis non inferitur calumniato: non licet autem vi repellere nisi vim. Sextò, si honor formalis consideretur præcisè secundum se, falsum est quòd charior sit vitæ: cum nullum exilius bonum sit, quam illud quod in aliorum iudiciis positum est, ut supra vidimus. Septimò, honor & fama eatenus solum queri & amari à nobis potest, adeoque eatenus solum defendi, quatenus ad promovendam Dei gloriam, proximorum utilitatem & salutem dirigitur; quo solo sensu Eccl. 41. dicitur: *Curam habe de bono nomine*. Et Augustinus de bono viduitatis c. 22. dicit: *Nobis necessaria est vita nostra, alii fama nostra; conscientia nobis, fama proximo*. Et Ivo Carnotensis epist. 260. ad Gaurfidum Anachoretam: *Cum omnis casta religionis professor visceribus charitatis abundare debeat, & iam saluti proximorum, quam sua providere debeat; necesse est, ut hæc duo principaliter appetat, puram conscientiam, & bonam famam; conscientiam propter se, famam propter proximum. Qui enim negligit famam suam, crudelis est. Occidit enim proximum, quantum in se est*. Atqui ad promovendam Dei gloriam, proximorumque utilitatem & salutem, necessaria non est proximorum occisio; imò impeditiva est salutis ipsorum: utpote per quam in ocum mittuntur; & non solum non ædificat nocentes, qui occiduntur; sed nec innocentes, qui inde potius scandalizantur, & ad quorum ædificationem non solum imitanda est mansuetudo & patientia Christi & Sanctorum, (orando pro calumniatoribus nos, ipsique beneficiendo) non solum etiam vitanda redditio mali pro malo, sed & vitanda quæ speciem habent mali, prout haud dubiè saltem mali speciem habet occisio illa, Patribus & Theologis omnibus quindecim sæculorum vita adeò indigna homine Christiano, ut ne unus quidem illorum disputatione dignum censuerit, foretne, an non foret licita; eò quòd utique adeò certam habuerint negativam sententiam, ut superfluum existimant, eam in controversiam revocare. Aliàs aliquod istius controversiæ vestigium extaret in operibus ipsorum. Nullum verò extat. Temerarium proinde est, nimisque temerarium, novam comminisci exceptionem à generali illo Decalogi præcepto, *Non occides*, nullâ auctoritate succollatam, que

quæ considerationem mereatur in Ecclesia Dei; imò contra quam expressa est autoritas Augustini: siqua enim violentia inferri possit honori, illa maximè quæ infertur pudicitie nobilis & castissimæ virginis; quæ apud mundanos homines inhonorata censetur, violatò claustrò virginalis pudoris ipsius. Illicitam verò esse occisionem violenti invaloris pudicitie; Augustinus expressè docet, uti vidimus n. 94.

CAPUT XI.

Observatio notabilis circa curam honoris & fame.

114 **P**ropter dicta tamen non negamus curam habendam de bono nomine, adeoque de honore nostro; sumpto non pro excellentia, seu præferentia, quâ aliis præferimur in æstimatione hominum, sed pro fama bona, quâ distinguimur ab infamibus, seu criminosis, vel de crimine suspectis. Quia cura illa non est ambitio, nec superbia; sed providentia; ne aliis simus scandalo, vel etiam ut aliis prodesse possimus. Et juxta hoc Salvator dixit: *Videant opera vestra bona, & glorificent Patrem.* Et Apostolus: *Providemus bona, non solum coram Deo, sed & coram omnibus hominibus.* Eodem quoque sensu, juxta Theologiam Sanctorum, tenemur regulariter curam habere de bono nomine; tamen cum tristitia excipere non debeamus opprobria & humiliaiones, bonæ famæ nostræ adversantes, sed eas cum gaudio excipere, uti docet Evangelium supra laudatum.

Unde Hieronymus l. 2. epist. 90. inter seletas alloquens virginem, quæ necessitatis prætextu domi habebat virum, bona sua curantem, ex quo malæ suspiciones oriebantur: *Quod si dixeris (inquit) mihi sufficit conscientia mea, Deum habeo Judicem, qui mea vita est testis; non curò quid loquantur homines: audi Apostolum scribentem: „ Providentes bona non tantum coram Deo, sed & coram omnibus hominibus. „ Tales existimationem hominum non imprudenter solum, verum etiam crudeliter contemnere, dicit Augustinus in l. de bono viduitatis, in fine, cum occidant animas aliorum, sive blasphemantium vitam Dei, quibus secundum suam suspensionem quasi turpis, quæ casta est, displicet vita Sanctorum, sive etiam cum excusatione imitantium, non quod vident, sed quod putant. Proinde quisquis à criminibus flagitiorum atque facinorum se custodit, sibi bene facit; quisquis autem & famam, & in alios misericors est. Nobis enim necessaria est vita nostra; aliis fama nostra.*

115 Neque iis obstant ea quæ supra diximus de opprobriis, contumeliis, &c. eorumque utilitate. Hoc enim quòd de iis Scriptura ibi relata dicit (sicut & Patres) non ad hoc dicit, quasi ea ultro admittere, seu iis nos ingerere debeamus, dum de eo voluntatem Dei apertè non cognoscimus; sed quòd ob ea non debeamus contristari, nec nos inquietare, sed ea cum gaudio & patientia suscipere de manu

Domini, dum permittit ea nobis accidere; sicut de martyrio D. Athanasii pulchrè loquitur in Apologia de fuga sua, sive homilia; quæ legitur in tertio nocturno Festi ipsius. Quòd si aliqui Sancti legantur nonnulla ultro fecisse, quibus fatui, &c. reputarentur, ex speciali instinctu Spiritus sancti id fecisse existimandi sunt, exemplo proinde admirando potius, quam regulariter imitando.

Scriptura itaque illa, & Patres, hoc solum 116 volunt, quod Augustinus ait paulò post verba ex ipso laudata: *Quoniam quantalibet humana cautela suspiciones malevolentissimas non potest omni ex parte vitare; ubi pro existimatione nostra quidquid rectè possumus, fecerimus, si aliqui de nobis vel male fingendo; vel male credendo, famam nostram decolorare conantur, adsit conscientia nostra solatium, planèque etiam gaudium: quia merces nostra magna est in celis, etiam cum dicunt homines multa mala de nobis pie justèque viventibus.*

Non prohibemur ergo honorem & famam 117 nostram defendere, imò ad id tenemur, dum honor noster necessarius est ad salutem aliorum: quod duplici ex capite potest contingere, vel quia honor Superioris necessarius est ut regantur subditi; vel quia honor Magistris, Concionatoris, &c. necessarius est ut doceantur discipuli, seu alii proximi. Minus enim persuadere potest Magister, si existimetur non esse doctus; minus etiam Concionator, si existimetur dicere, & non facere; imò contrarium facere.

Igitur Superiores non raro tenentur tueri 118 & conservare honorem, etiam sumptum pro æstimatione excellentiæ ipsorum: eò quòd sufficientem alioqui in subditos non habeant auctoritatem. Quippe ea plurimorum est dispositio, ut nisi plus aliquid in Superiore concipiant excellentiæ, difficulter ei obediant, quomodo oportet. Quod dum contingit, permittere, imò subinde præcipere debent, sibi ab eis debita honoris signa deferri, specialiterque cavere, ne cum eis nimis familiariter & abjectè, velut æquales, agant, ne ipsis vilescat auctoritas ipsorum; quod alioqui facile fit.

Sed videant Superiores ne in eo mentiantur 119 iniquitas sibi; dum ex superbia fit, quod non nisi pro bono subditorum fieri debet. Audiant proinde Augustinum epist. 22. aliàs 64. dicentem: *Seipsum præbeat patientia & humilitatis exemplum, minus sibi assumendo quam offertur; sed tamen ab eis qui se honorant nec totum nec nihil accipiendo, & id quod accipitur laudis aut honoris, non propter se, qui totus coram Deo esse debet, & humana contemnere, sed propter illos accipiatur, quibus consulere non potest, si nimia dejectione vilescat. Ad hoc enim pertinet quod dictum est 1. Timoth. 4. „ Nemo juventutem tuam contemnat. „ Hisce verbis docet Magnus Doctor, illud honoris, quod Superior recipit vel exigit à subditis, propter se recipere non debere, nec exigere, sed propter utilitatem ipsorum, & si*